

10 JAAR

NCBOR
2023

Nationaal Congres Beheer Openbare Ruimte 2023

Datastandaarden ondersteunen integrale aanpak wervengebied in Utrecht

Emil Otte & Willem Sosef (gemeente Utrecht)

Harro Verhoeven (CROW)

Het mysterie van de Utrechtse werven

'Het verbinden van de Digitale werkelijkheid' - Georegistraties

Op naar een gezamenlijke Wervenregistratie

DUIC Nieuws Dossiers Krant Zoeken

De spookkelders in het Utrechtse wervengebied

4 LIGSMEN 4/2/2021 - 10:32 - Redactie

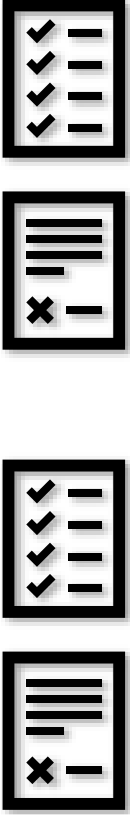
Is dit een spookkelder?

'Tientallen 'spookkelders' ontdekt langs Utrechtse grachten', verkondigde de gemeente Utrecht, in juni van het afgelopen jaar. Een stuk of zestig onbekende werfkelders waren ontdekt, maar de gemeente schatte een totaal aantal van zo'n 200 kelders. Voor een ogenblik veranderde de Utrechtse binnenstad in de setting van Dan Browns 'The Da Vinci Code'. In dat verhaal raken hoogleraar in de symboliek Robert Langdon en cryptologe Sophie Neveu verzeld in een raadselachtige ontdekkingsstocht, op zoek naar een eeuwenoud geheim. Wat voor geheimen zouden er in de spookkelders van Utrecht te vinden zijn?

De Utrechtse grachten en werven zijn uniek, maar ook al zijn ze nog zo kenmerkend voor de stad, ze verkeren al jaren in slechte staat. Daar moet onderhand iets aan

... naar een gemeentelijke registratie

Wifi wachtwoord tonen

Voor je werk ▾

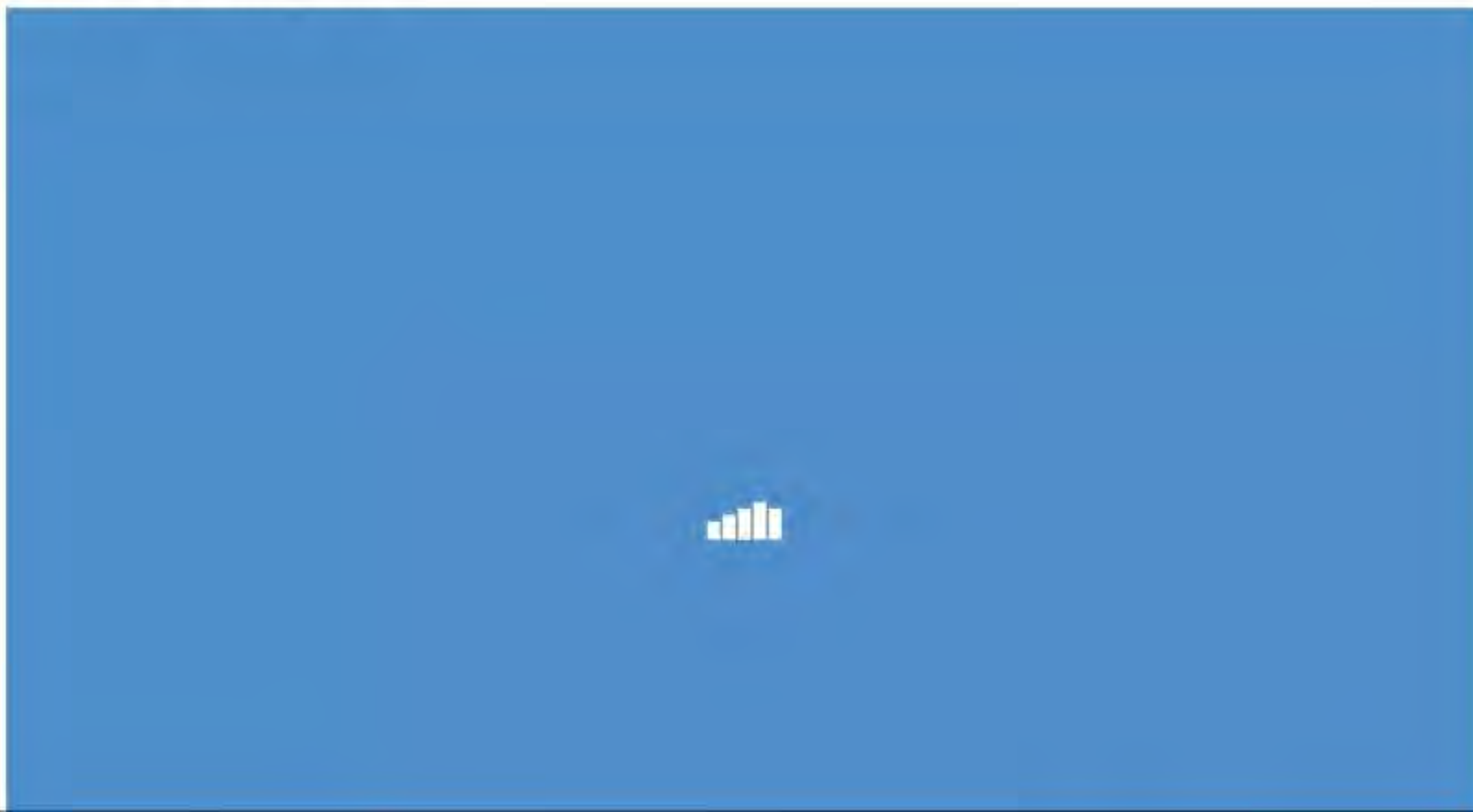
Baan en ontwikkeling ▾

Onze organisatie ▾

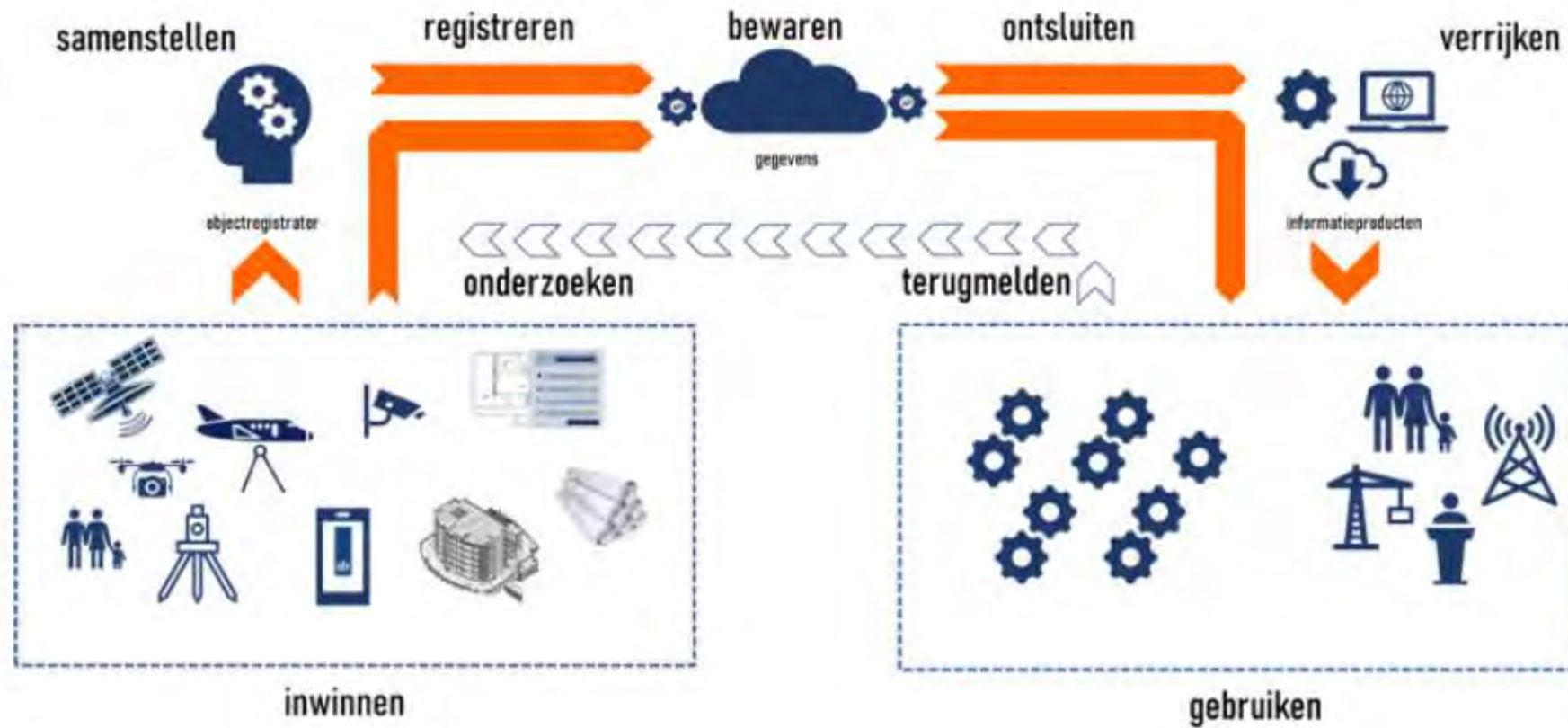
Wie is wie?

[Wervenkadaster Registratie van objecten in het Wervengebied](#) / [Overzicht Wervengebied](#)

Overzicht Wervengebied

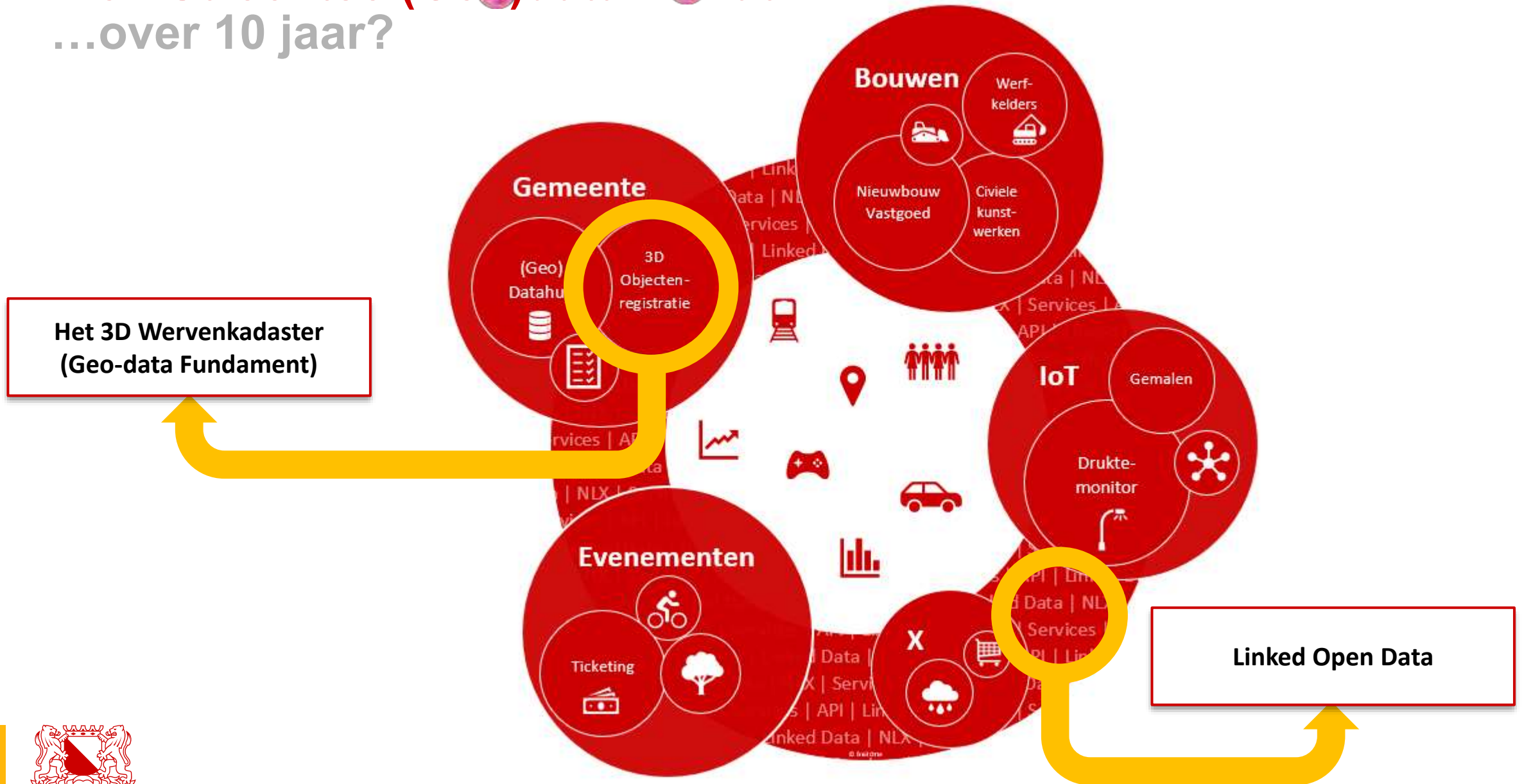

Architectuurschets Wervenkadaster

‘Een Utrechtse (Geo)data Donut?’ ...over 10 jaar?

Op naar een 3D Wervenkadaster

Inzichtelijk krijgen waar **grondwaterstromen** van Domtoren via de werfkelder naar buiten (bij stortbuilen)

Kabels & leidingen

Overzicht (in 3D) van de Werfkelders tot op het detail van o.a. de **trekankers**. N.A.W.-gegevens, eigenaar enz

Weten wat de **exacte afmetingen** van elke werfkelder zijn in 3D

Effect van ingroei van **boomwortels**

Inzicht in de objecten als **ramen, deuren en trappen** in of bij een werfkelder

Overzicht **ondergrond**

Kaart weergave maximale **draagkracht**

Wat gaan we doen?

A close-up shot of an older man with white hair, wearing a dark suit, white shirt, and a patterned tie. He is looking down with a focused expression at a 3D model that is not fully visible.

Wat je daar ziet, is
een typische driedimensionale foto.

A man in a dark suit is leaning over a table, looking intently at a 3D architectural model. The model appears to be a complex structure with multiple levels and a grid-like base. His hands are clasped together near the model.

Kun je het zien?
Ja, dat merk ik aan je reactie.

A high-angle, 3D perspective view of a city. The buildings are represented as dark, rectangular blocks of varying heights, creating a textured, three-dimensional urban landscape. The perspective allows for seeing the height and layout of the buildings.

Als je die samenvoegt,
zie je de hoogte van gebouwen.

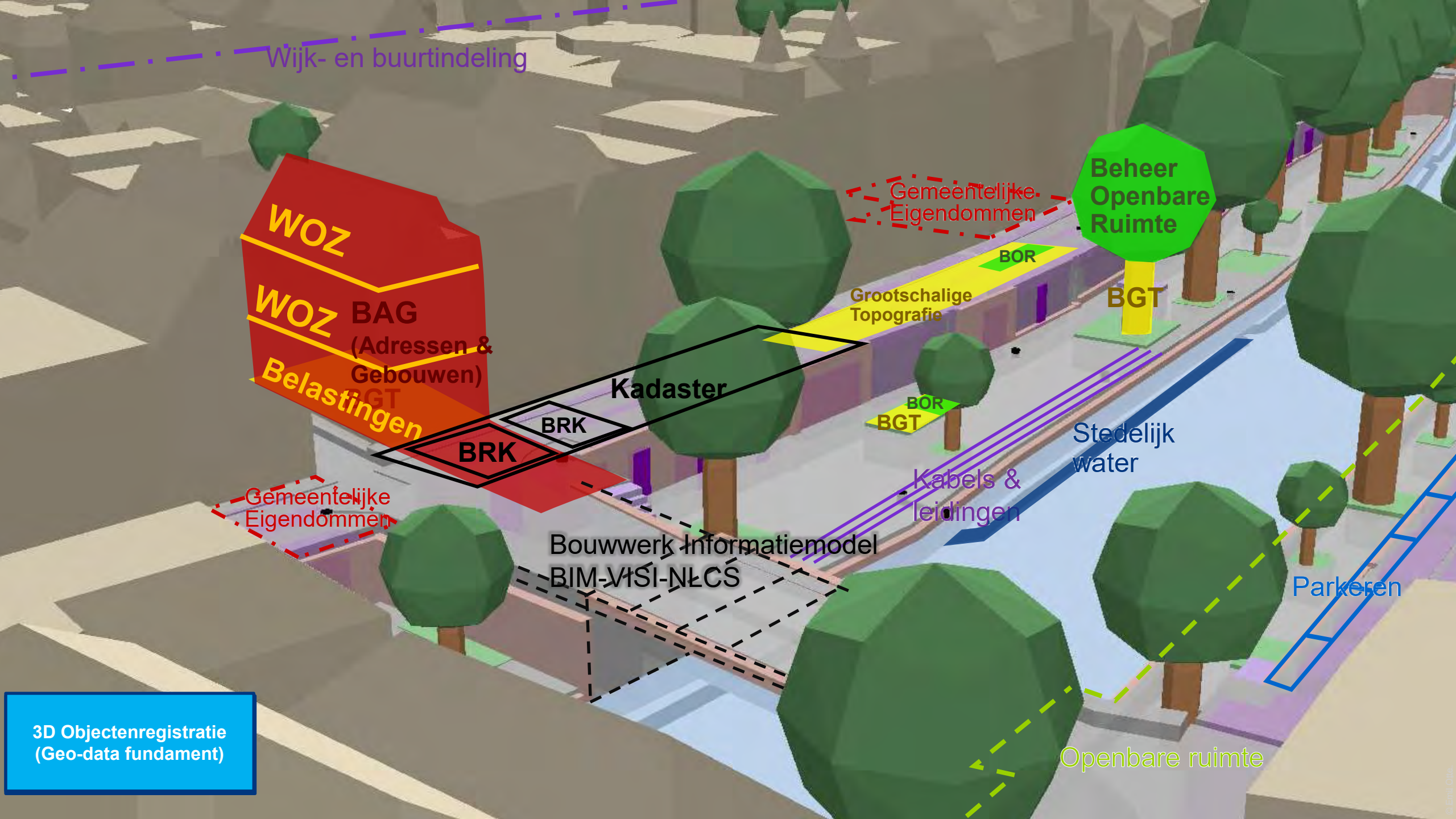
A close-up shot of the same man from the first panel, looking down with a serious expression. He is wearing the same dark suit, white shirt, and patterned tie.

Dankzij 3D-fotografie heb je
ongeveer 17 tot 20% meer informatie.

Wijk- en buurtindeling

WOZ
WOZ
BAG
(Adressen & Gebouwen)
Belastingen

BRK

BRK

Kadaster

Gemeentelijke
Eigendommen

Beheer
Openbare
Ruimte

BOR

BGT

Grootschalige
Topografie

BOR

BGT

Stedelijk
water

Kabels &
leidingen

Bouwwerk Informatiemodel
BIM-VISI-NLCS

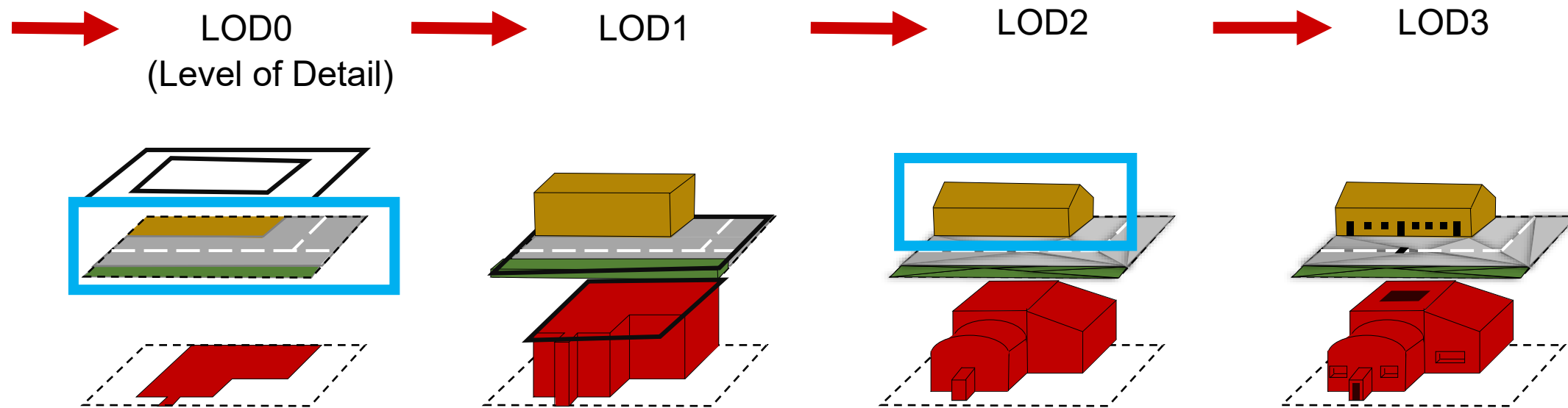
Gemeentelijke
Eigendommen

Parkeren

Openbare ruimte

3D Objectenregistratie
(Geo-data fundament)

De groei naar 3D

**Samenhangende
Objectenregistratie**

Informatiemodellen (IM) en standaarden

Basisregistraties

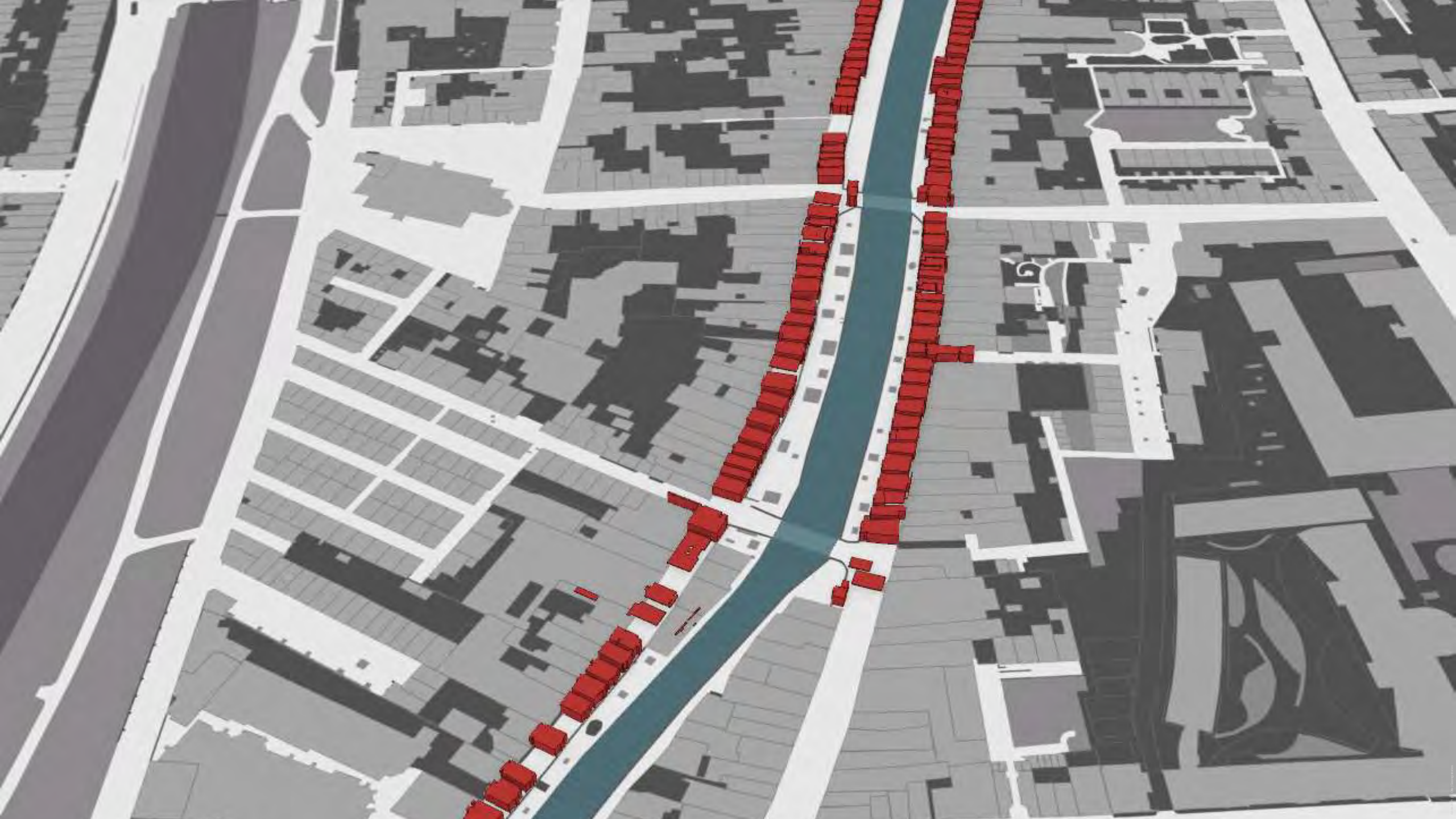
Objectenregistratie

Een eerste proef...

3DFier (TUDelft)

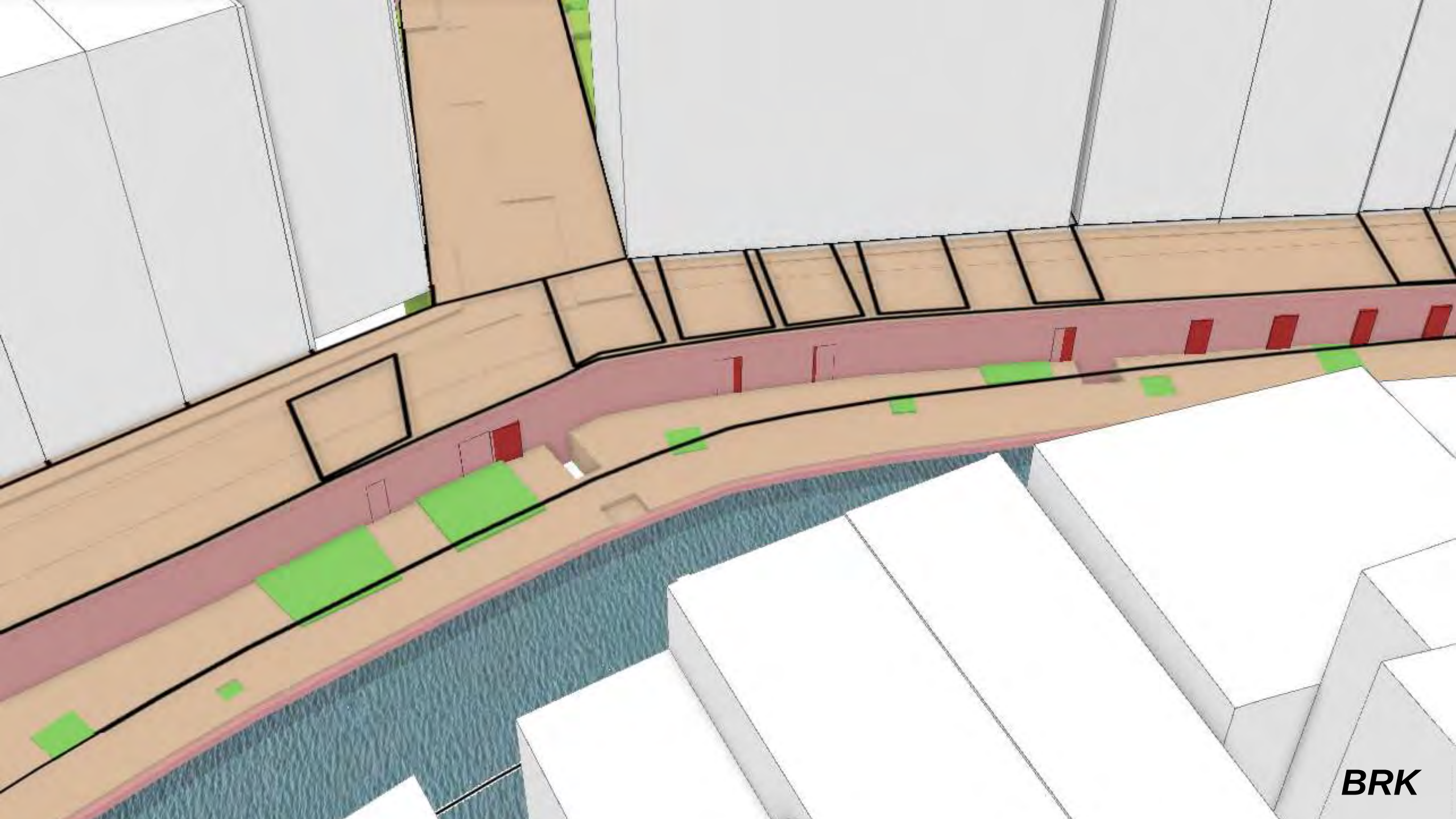
FME

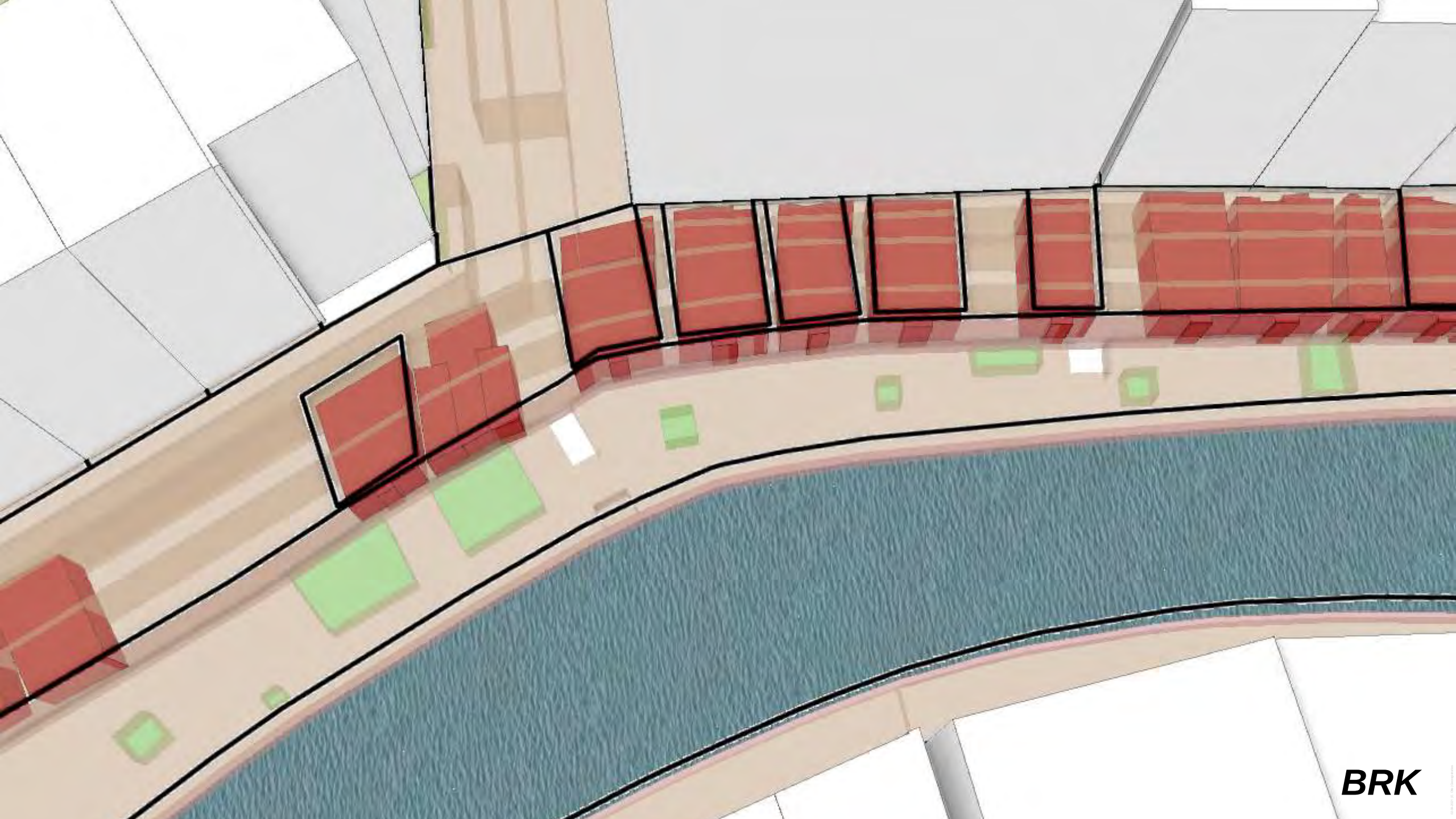

ID | -
Adres | -
Eigenaar | -
Status | -

ID | -
Adres | -
Eigenaar | -
Status | -

ID | -
Adres | -
Eigenaar | -
Status | -

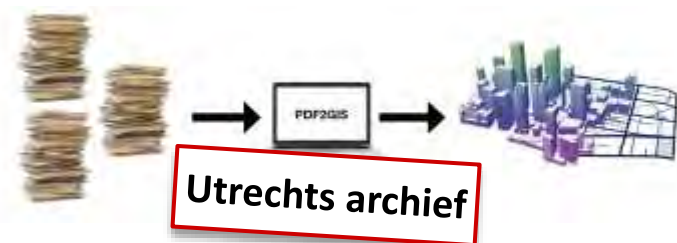
ID | -
Adres | -
Eigenaar | -
Status | -

Integraal inwinnen

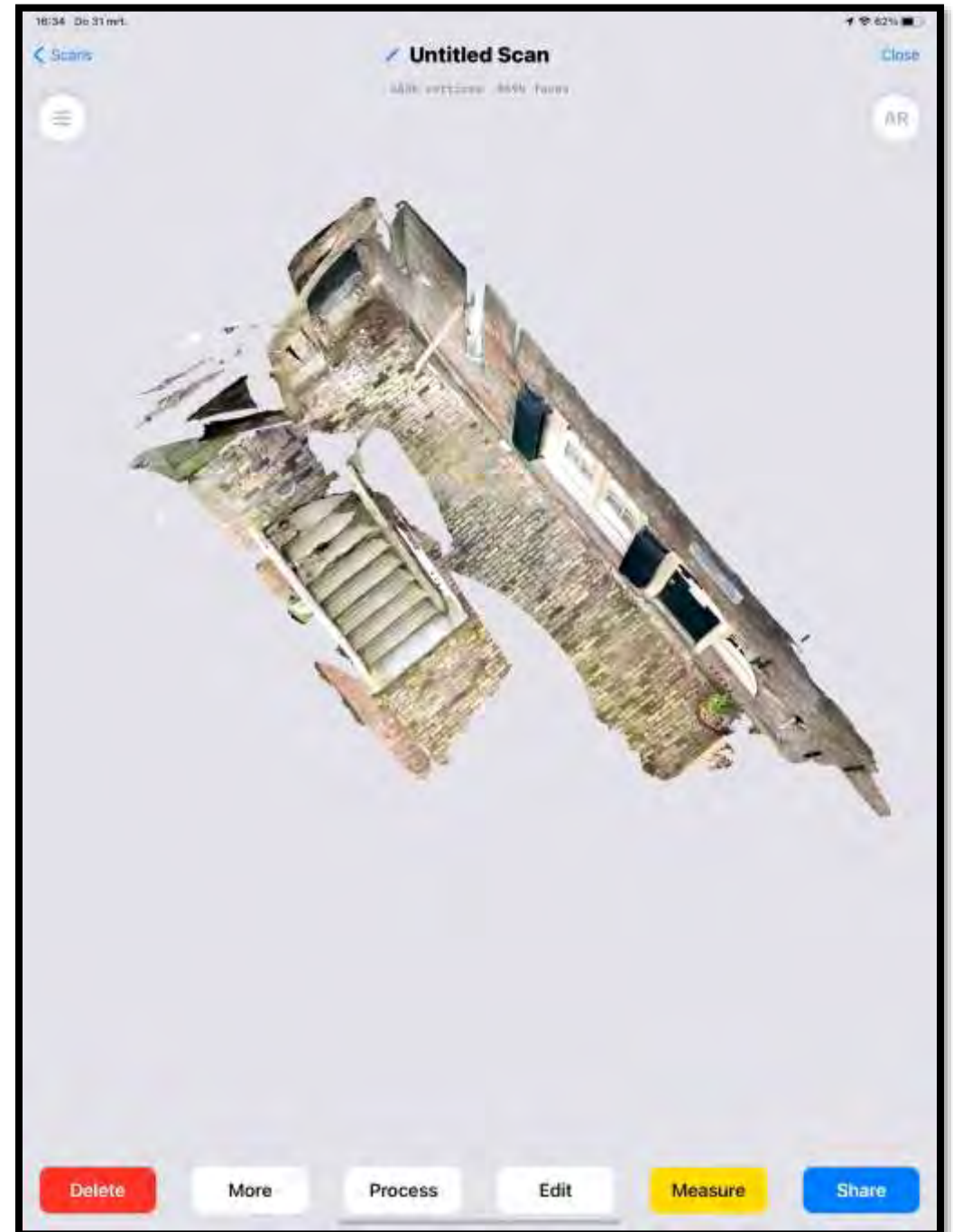
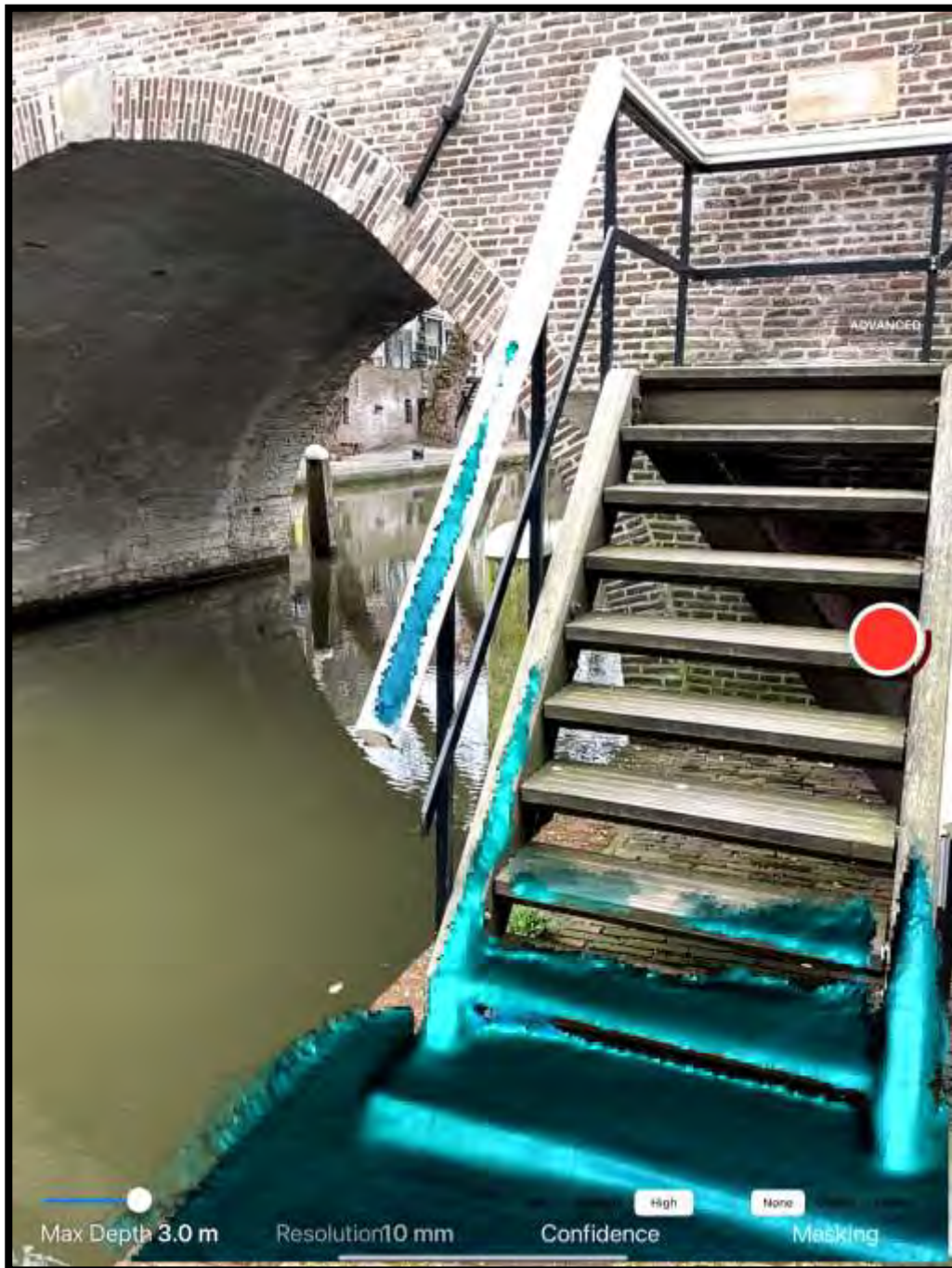
LiDAR uitgelegd: wat doet deze laser tech voor de nieuwe iPhone 12 Pro?

3D-modellen op basis van diverse bronnen

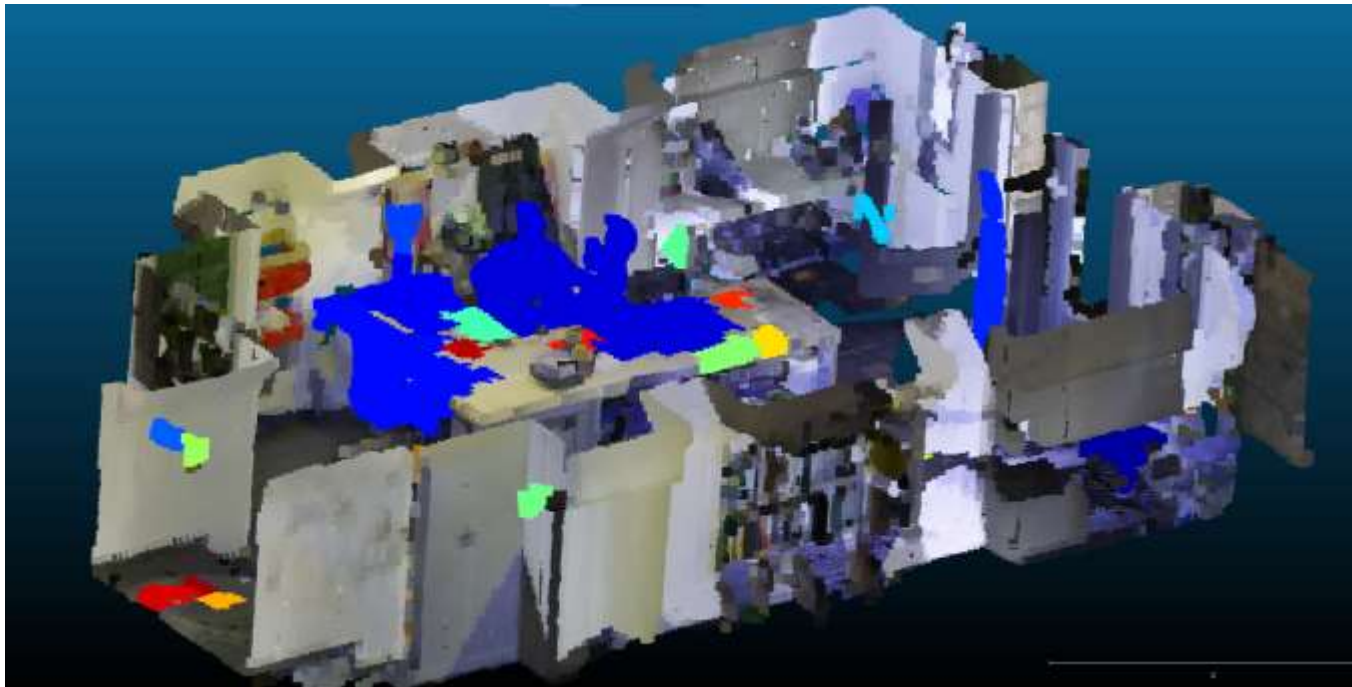
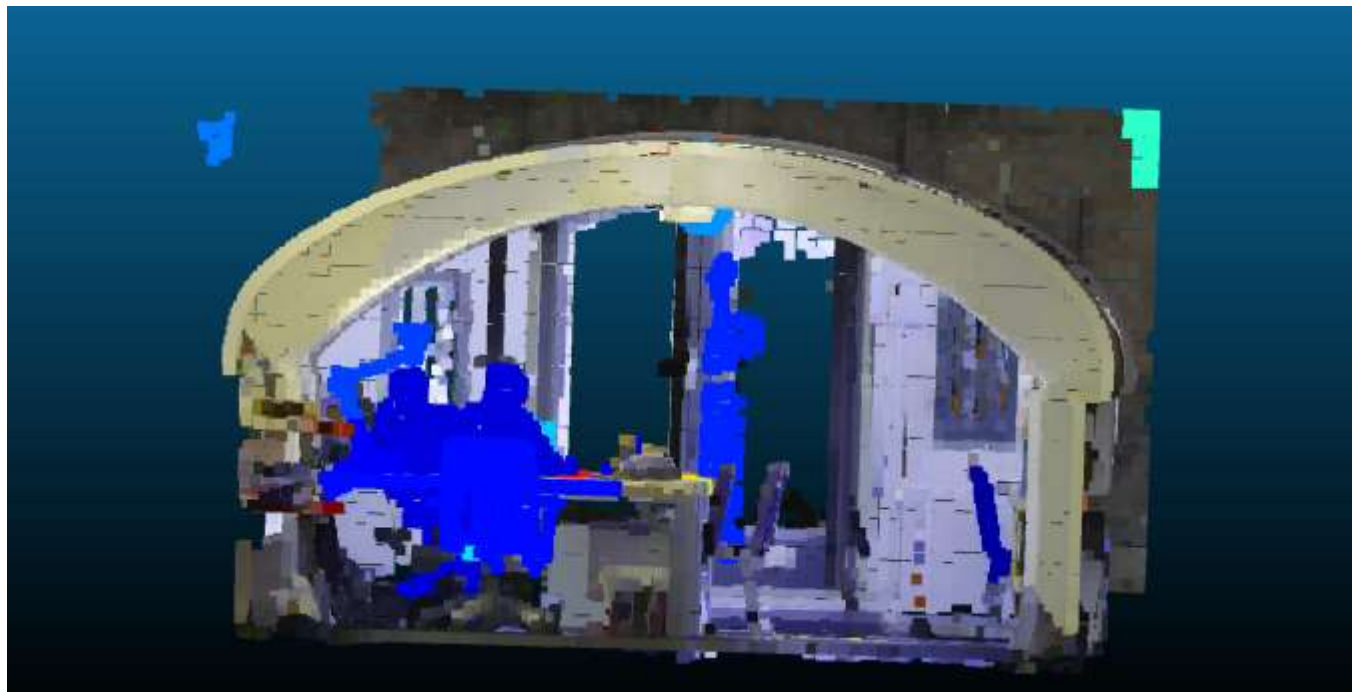
De 3D-modellen zijn gebaseerd op veel verschillende bronnen, zoals archeologische, bouwhistorische en archivistische gegevens. Maar ook op oude schilderijen, tekeningen, kaarten en foto's. De modellen zijn ook 'gecorrigeerd' waardoor ze nauwkeurig in het hedendaagse Utrecht zijn in te passen. Daarmee krijgt u ook een verscheidenheid in de tijd. Zo weten we nu dat de beroemde hennep Pieter Steenrooy in 1616 de aankomst van het naar zijn hof te zien bij de Stadhouderskerk. Hij heeft foto's namelijk 2 standpunten samengevoegd om een zo mooi mogelijke compositie te verkrijgen.

Kunstmatige Intelligentie objectdetectie

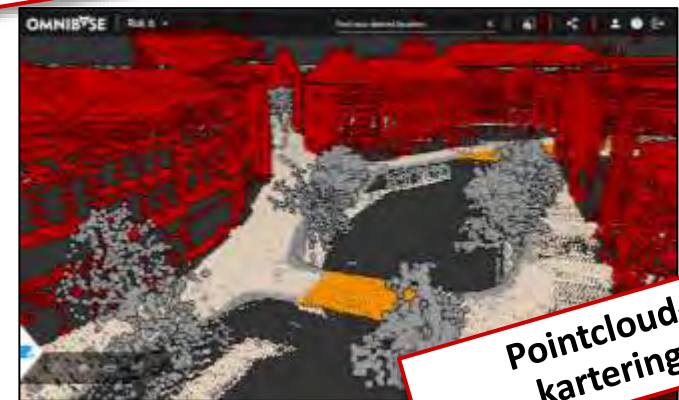
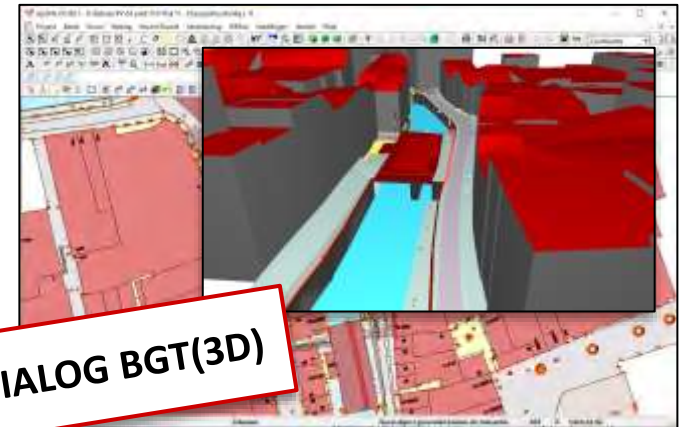

Samenstellen & Registreren

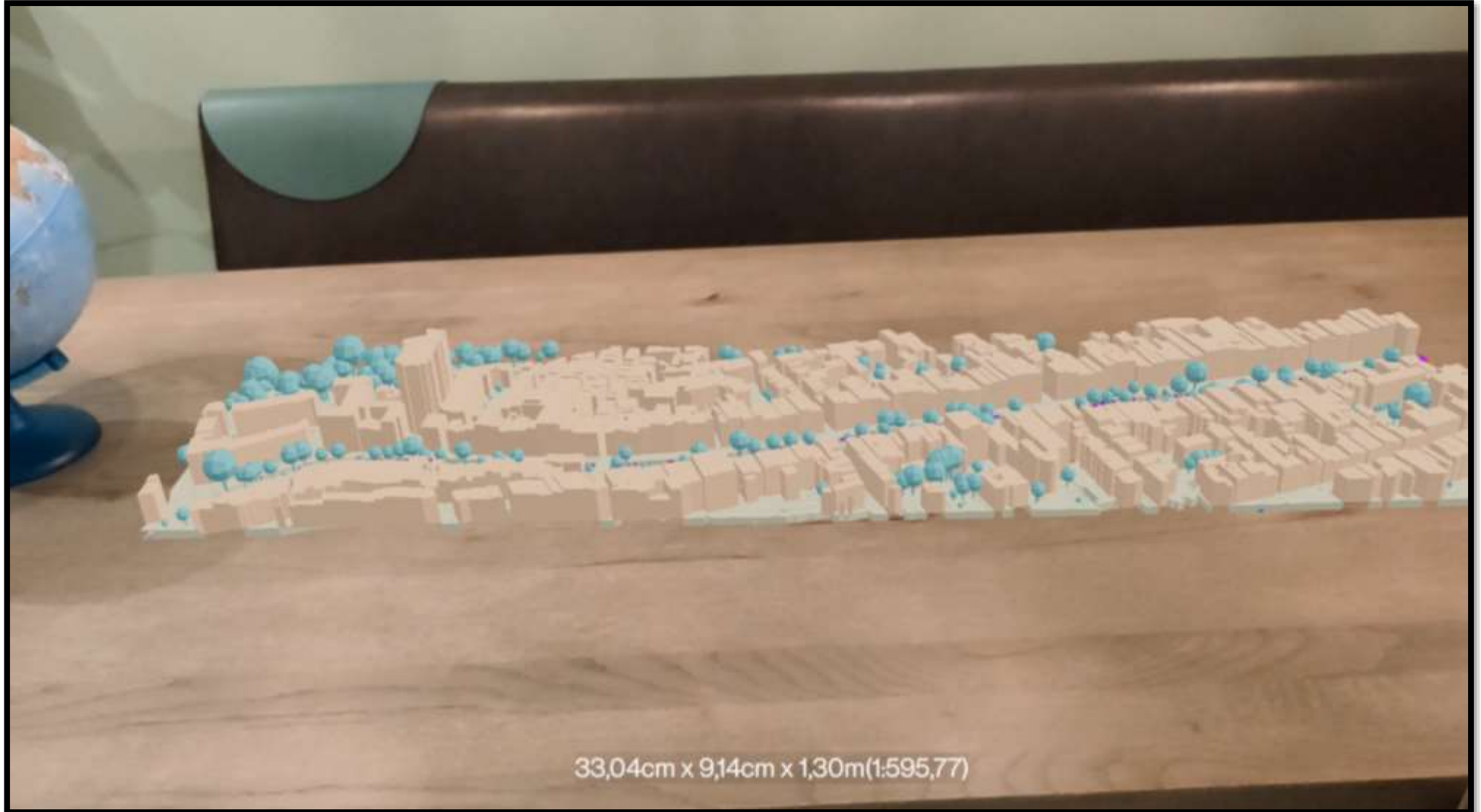
IMGEO
IMBGT
IMT3D
IMSOR
IMBOR

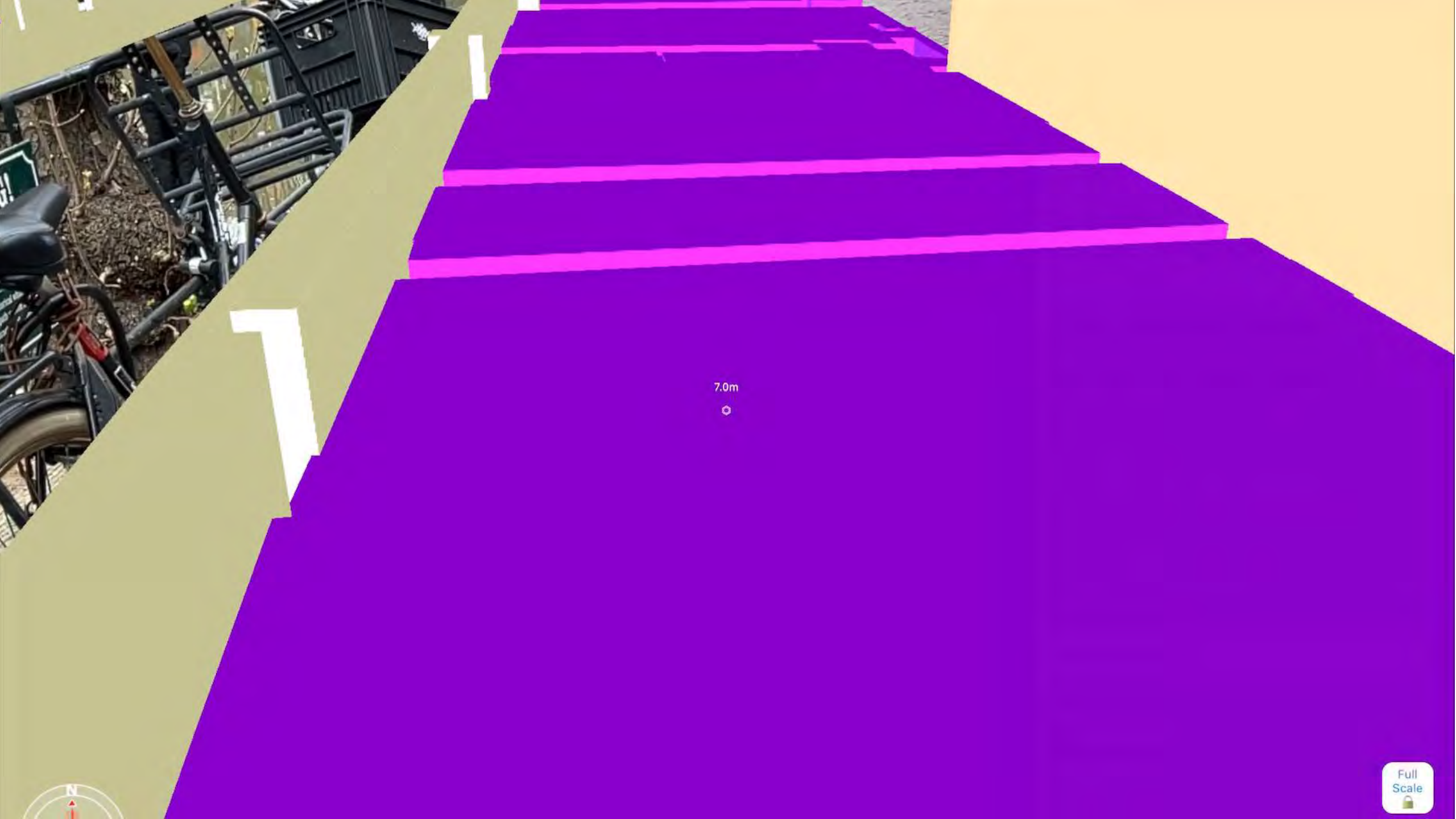
dg DIALOG BGT(3D)

Ontsluiten & Gebruiken

7.0m

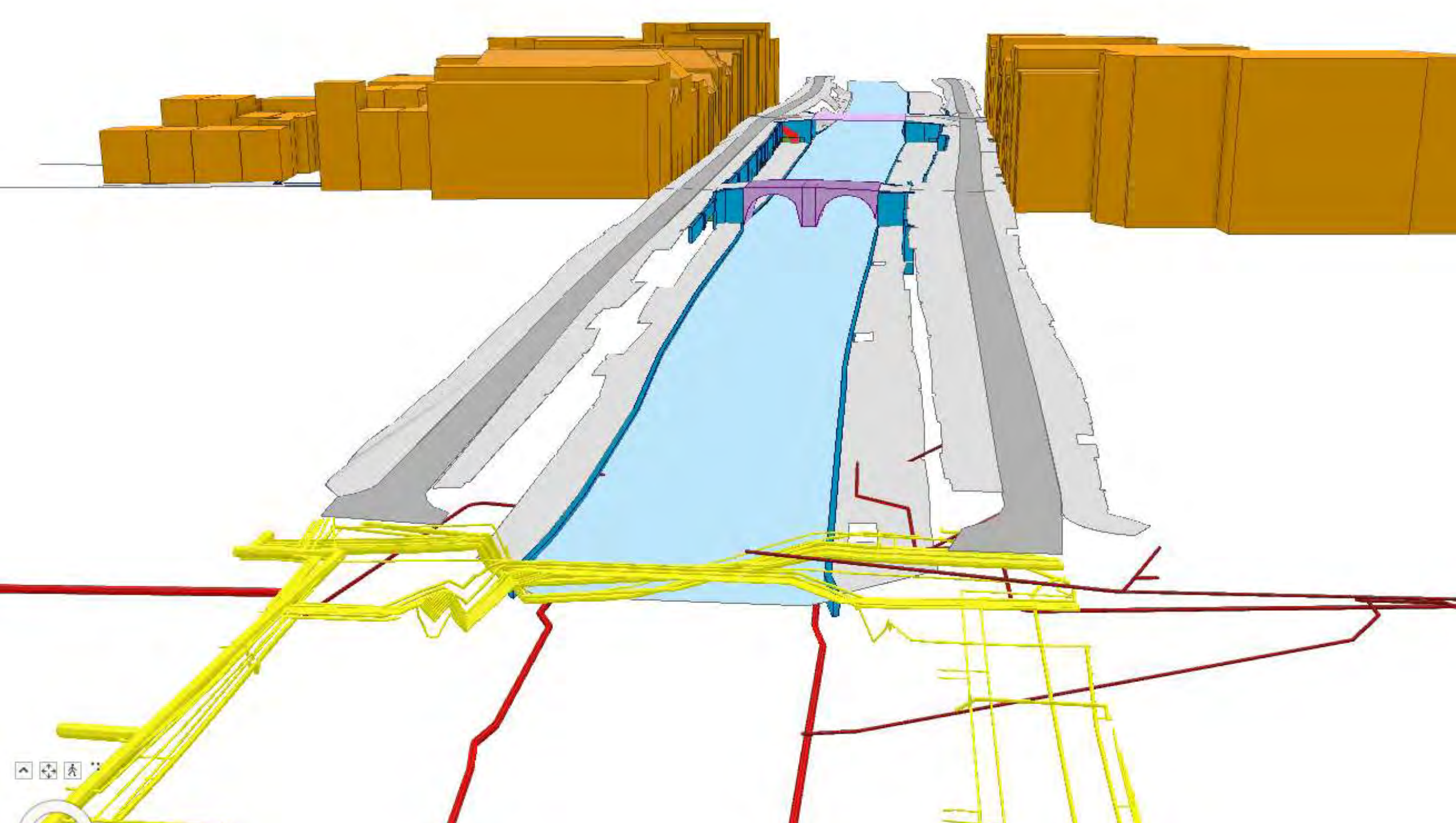
13.6m
Rescan location

8.5m

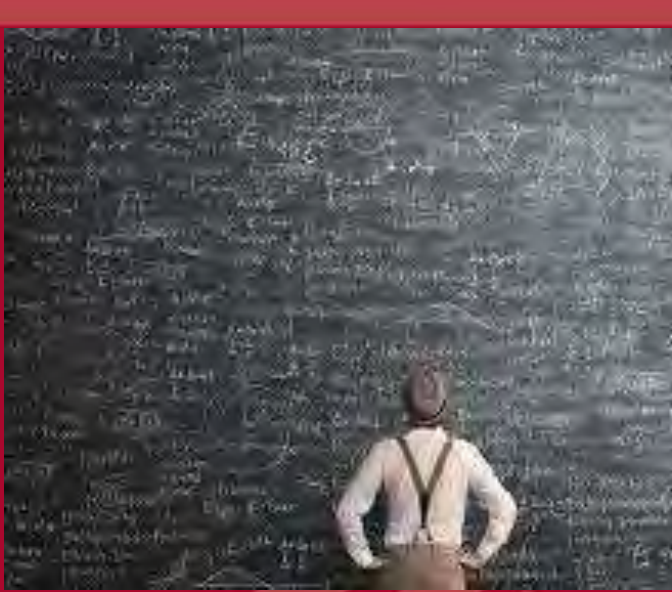

‘Een Utrechtse (Geo)data Donut?’

...over 5 jaar?

CORE-initiatief: overheden sturen op efficiënt informatiemanagement

Willem Sosef
Mede initiator CORE-initiatief
Projectmanager assetinformatie Utrecht

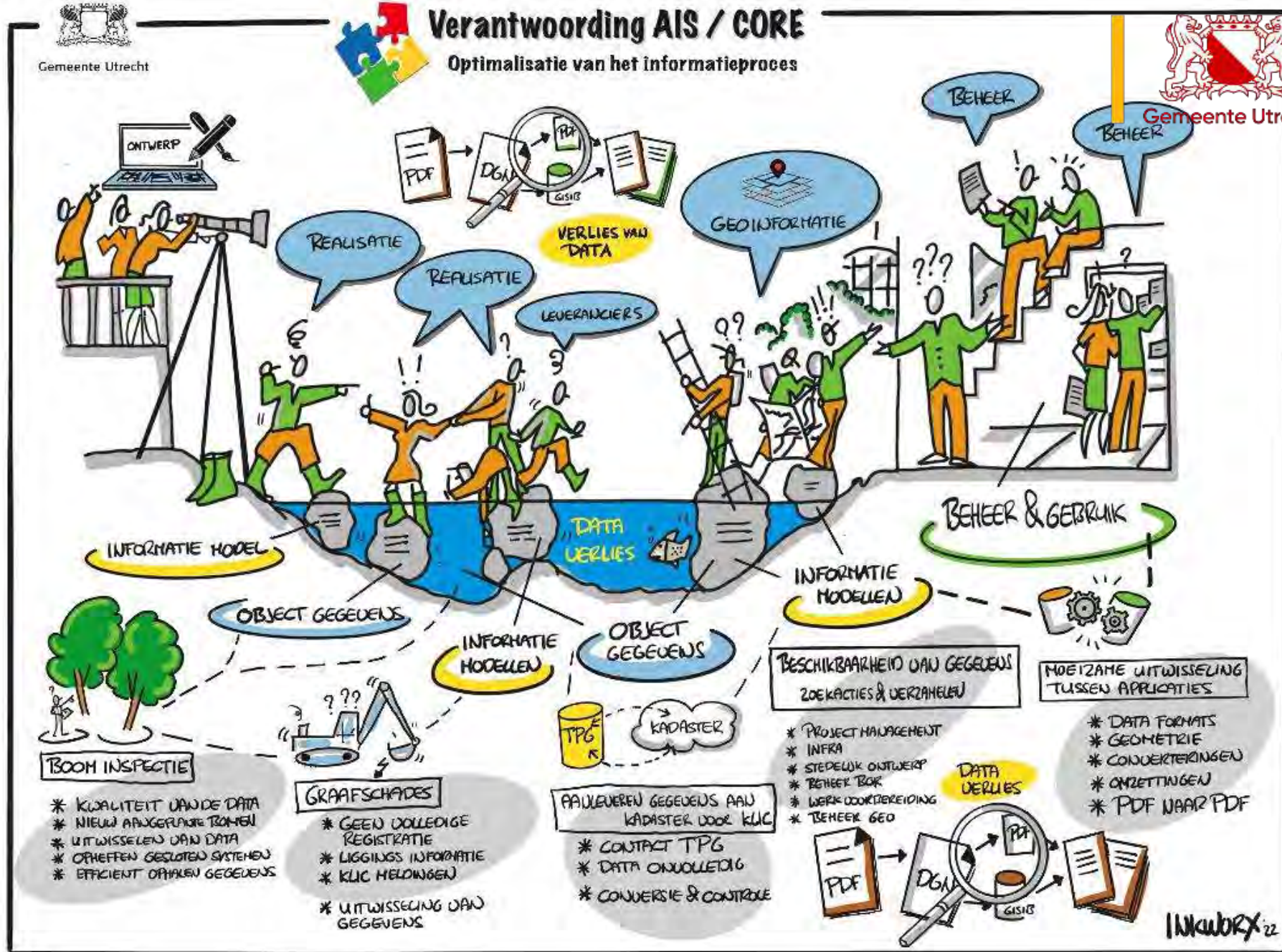
inhoud

- Wat willen we bereiken?
- Waarom?
- Via welke lijnen willen we dat doen?
- Nadere toelichting op de regie vanuit de overheid.

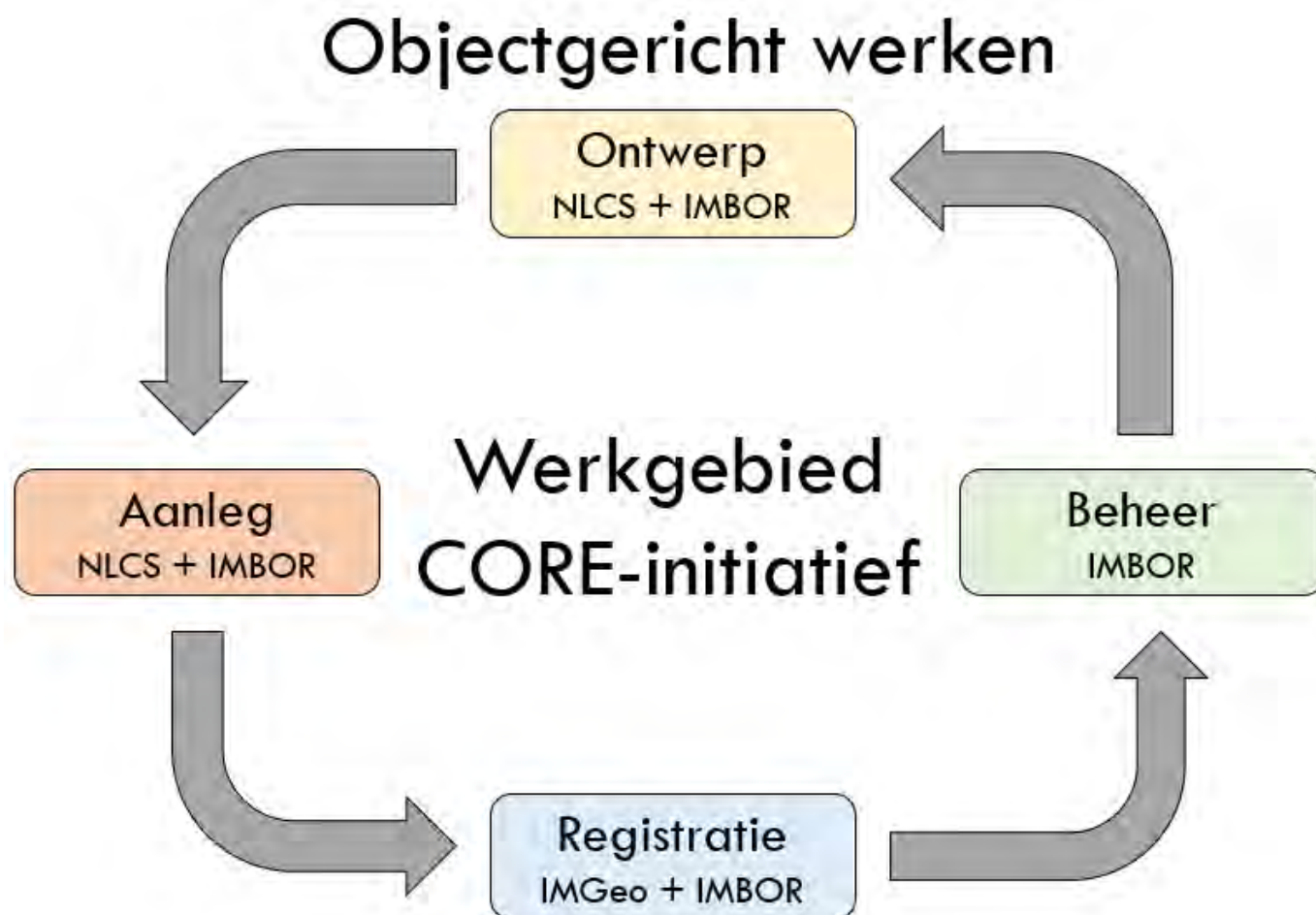
Huidige situatie

- Belang data neemt toe
- Data is zeer waardevol en een asset
- Data vaak niet op orde
- Informatiemanagement is onderbelicht onderdeel bedrijfsvoering
- Dataverlies in de keten
- Markt en intermediaire organisaties bepalend

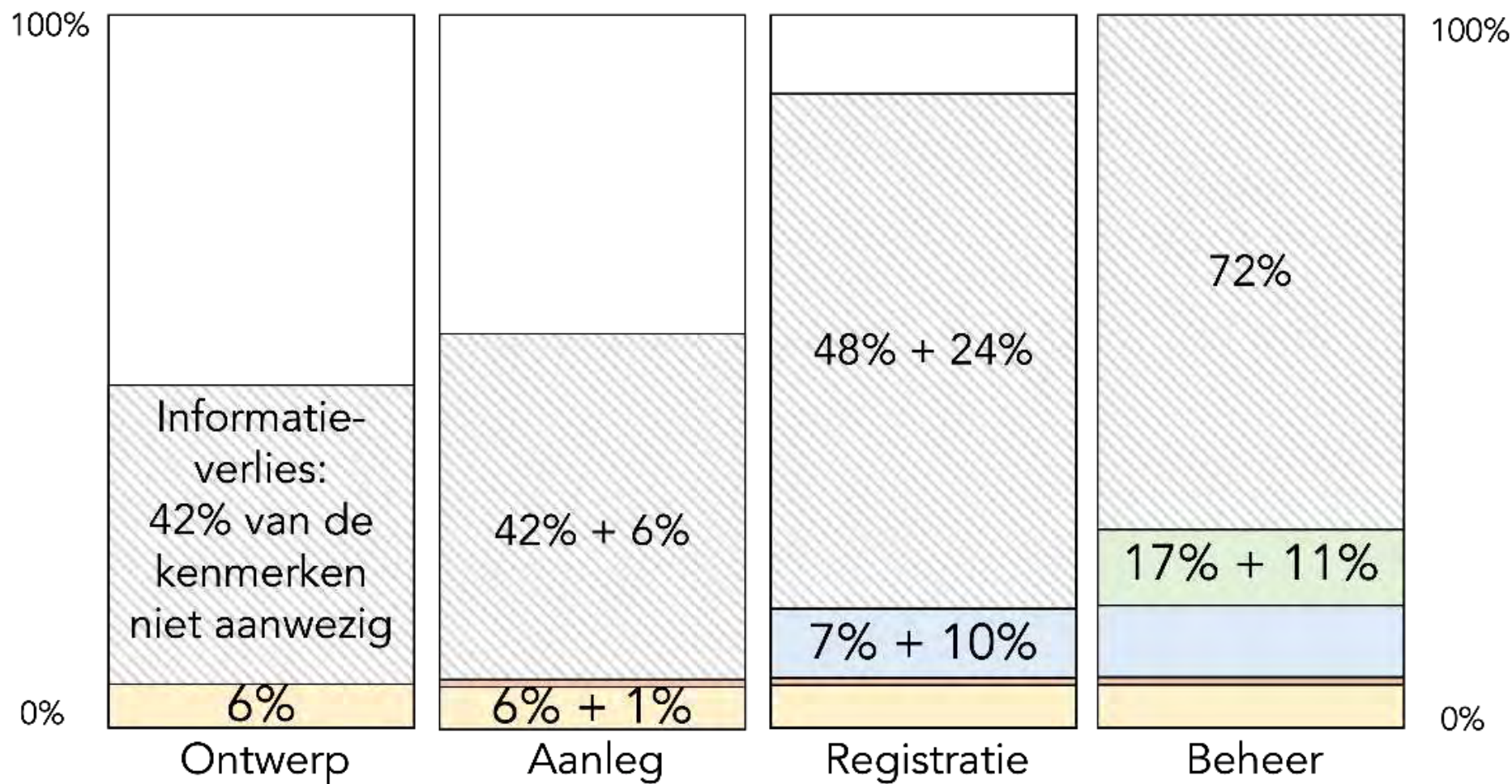

De *keten* waarin informatie verloren gaat

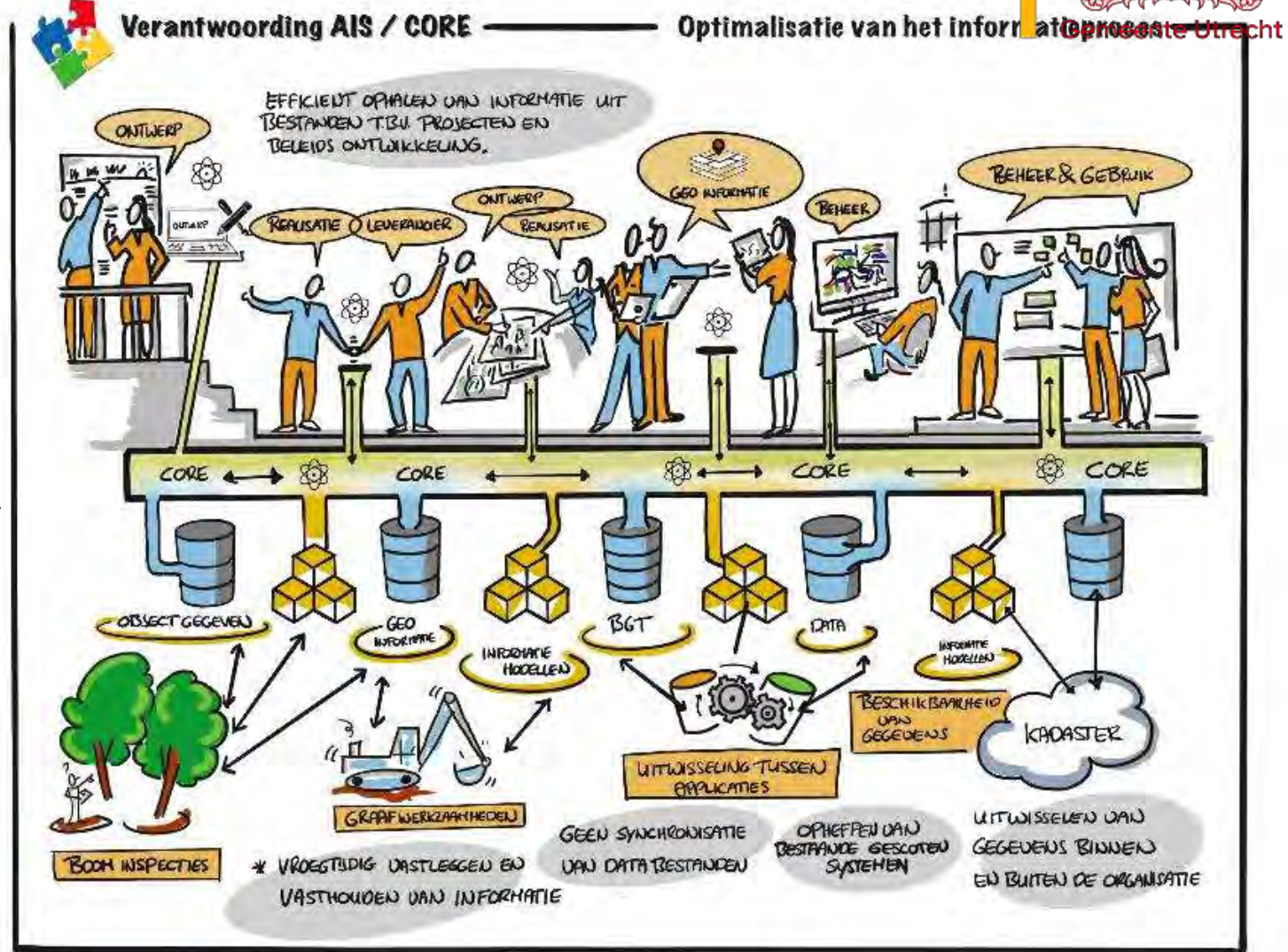
Het huidige informatieverlies

Oplossing

Eén centrale data-laag in het hele proces, benaderbaar door iedere gebruiker (open)

**Het samenwerkingspotentieel van
overheden is nagenoeg onbegrensd!**

**Overheden nemen regie op
efficiënt informatiebeheer van
de openbare ruimte**

CORE-initiatief

**Overheden nemen regie op
efficiënt informatiebeheer van
de openbare ruimte**

**Door gezamenlijk
als opdrachtgever
te functioneren
voor
standaardiserende
organisaties die
actief zijn in de
openbare ruimte**

CORE-initiatief

Overheden nemen regie op efficiënt informatiebeheer van de openbare ruimte

Door gezamenlijk
als opdrachtgever
te functioneren
voor
standaardiserende
organisaties die
actief zijn in de
openbare ruimte

Door te sturen op
de ontwikkeling
van (open)
standaarden en de
onderlinge
afstemming van
die standaarden

CORE-initiatief

Overheden nemen regie op efficiënt informatiebeheer van de openbare ruimte

Door gezamenlijk
als opdrachtgever
te functioneren
voor
standaardiserende
organisaties die
actief zijn in de
openbare ruimte

Door te sturen op
de ontwikkeling
van (open)
standaarden en de
onderlinge
afstemming van
die standaarden

Door de
ontwikkelde
kennis,
gereedschappen,
modellen en
werkprocessen,
onderling te delen

CORE-initiatief

Gezamenlijk opdrachtgeverschap

- Bronhouder en probleemhebber
- Wie betaald bepaald
- SOK: samenwerkings overeenkomst, sinds februari 2023
  - opdrachtgevend beraad
  - stuurgroep
  - centrumgemeente: Utrecht
  - financiering
- Looptijd/governance

SOK getekend (groeiend aantal): Utrecht, Rotterdam, Sudwest Fryslan, Leiden, Maastricht, Dordrecht, Almelo

Deelnemers (voornemens tot ondertekening): Den Haag, Amsterdam, Almere, Nijmegen, Haarlem, Hilversum

Beoogd resultaat

- Behartiging belangen overheden
  - Regie op ontwikkeling, beheer en onderlinge afstemming van standaarden
  - Vermindering informatieverlies, faalkosten en capaciteit behoefte
  - Toename mogelijkheden kennisdeling
  - Toekomstbestendig
-
- Besparing op kosten informatiemanagement

Oproep aan alle overheden

Sluit u aan bij het CORE-initiatief

Nu nog veel Gemeenten, maar alle overheden zijn welkom!

Via

Willem Sosef, Gemeente Utrecht: willem.losef1@utrecht.nl

Harro Verhoeven, CROW: Harro.Verhoeven@crow.nl

BORius-datastandaarden: objectgegevens door gehele assetmanagement proces

NCBOR 2023

Harro Verhoeven, CROW

Beheerder wordt halve datamanager maar...

Data is niet op orde

Achterstanden met
verwerken
conversiegegevens

Niet overall bekend welke
data beschikbaar is

Dataverlies bij uitwisseling
BOR en Geo

Veel handwerk bij uitwisselen
data

Maatwerk software nodig
voor koppeling datasets

Data wordt dubbel
ingewonnen

Het Rijk / de burger wil:

- Data over de openbare ruimte landelijke ontsluiten
(WIBON, BGT, Digitaal Stelsel Omgevingswet, Digital Twin Leefomgeving)

De bouwsector wil:

- Integraal programmeren
- Efficiënte informatie-uitwisseling in het gehele bouwproces

Uw gemeente/informatiemanager wil:

- Data toegankelijk voor projecteren, gebiedsbeheer
- Flexibel applicaties toepassen op data gemeente

Uw beheerafdeling / manager wil:

- Integraal werken
- Data minder versnipperd opgeslagen

Assetmanagers willen:

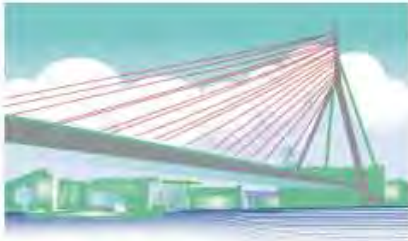
- Data op orde
- Data gebruiken voor
assetmanagement eigen
vakdiscipline

Uw data is goud waard !!

DATA - het vergeten kapitaalgoed!

Data als asset.....vergelijkbaar met een brug of een boom ?

Erasmus brug als asset:

- Fysiek object
- Financieel - materieel
- Prestatie – functioneren
- Waarde – mobiliteit, icoon

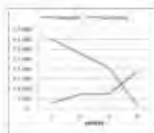
Data als intellectueel kapitaal:

- Data als Asset
- Engineering = 10 % bouwsom
- Waarde – Mobiliteit
- Besluitvorming keuzes

Boom – natuurlijk kapitaal:

- Fysiek object.
- Prestatie – Bloei & groei, Co2
- Waarde – Natuur, beleving, klimaatadaptatie – hitte, droogte,

Euro 600 miljoen
Afschrijving tijdens
de levensfase

Euro 60 miljoen.
Intellectueel kapitaal

Euro 50.000,- per dag
aan vervoersbewegingen.

Verrijking tijdens de
levensfase.

Data standaardiseren om te kunnen stromen door assetmanagementproces

Landelijke
voorzieningen
open data
(PDOK, BGT/SOR, KLIC,
Digitaal stelsel
omgevingswet)

data federatief
ontsluiten

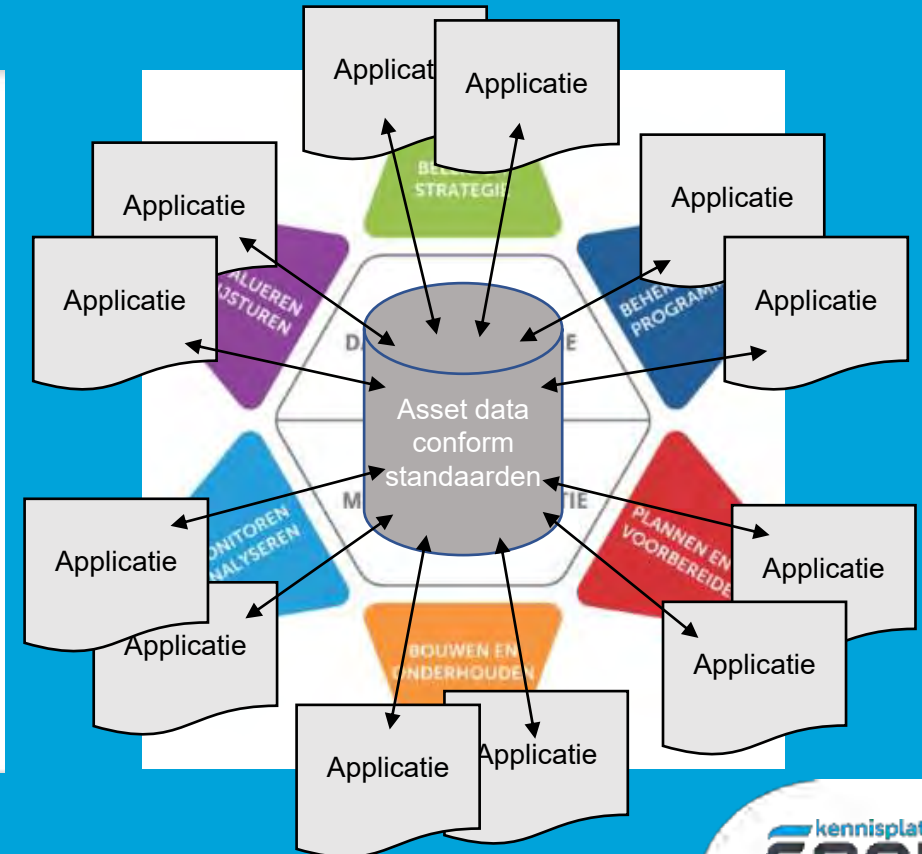
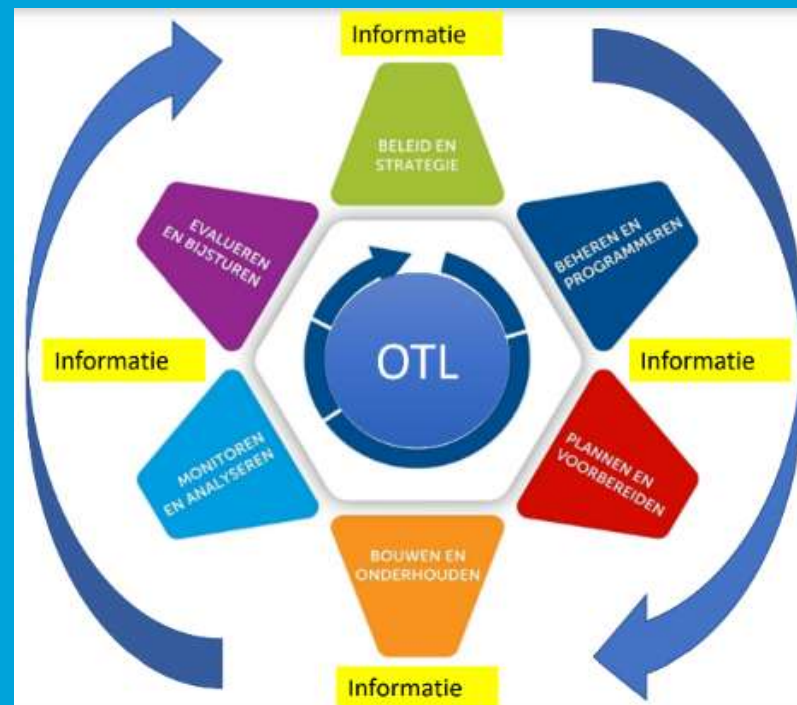

Data standaardiseren voor assetmanagement

Door alle assetmanagement-fasen...

...wordt standaarddata gedeeld...

...waarop applicaties draaien

IMBOR standaardiseert vaste objectgegevens

Rietland

Bosplantsoen

Zitelement

Watervlakte
type Vijver

Boom

Gras- en kruidachtigen:
Gebruiksfunctie: Oever

Halfverharding: Gebruiksfunctie: Voetpad

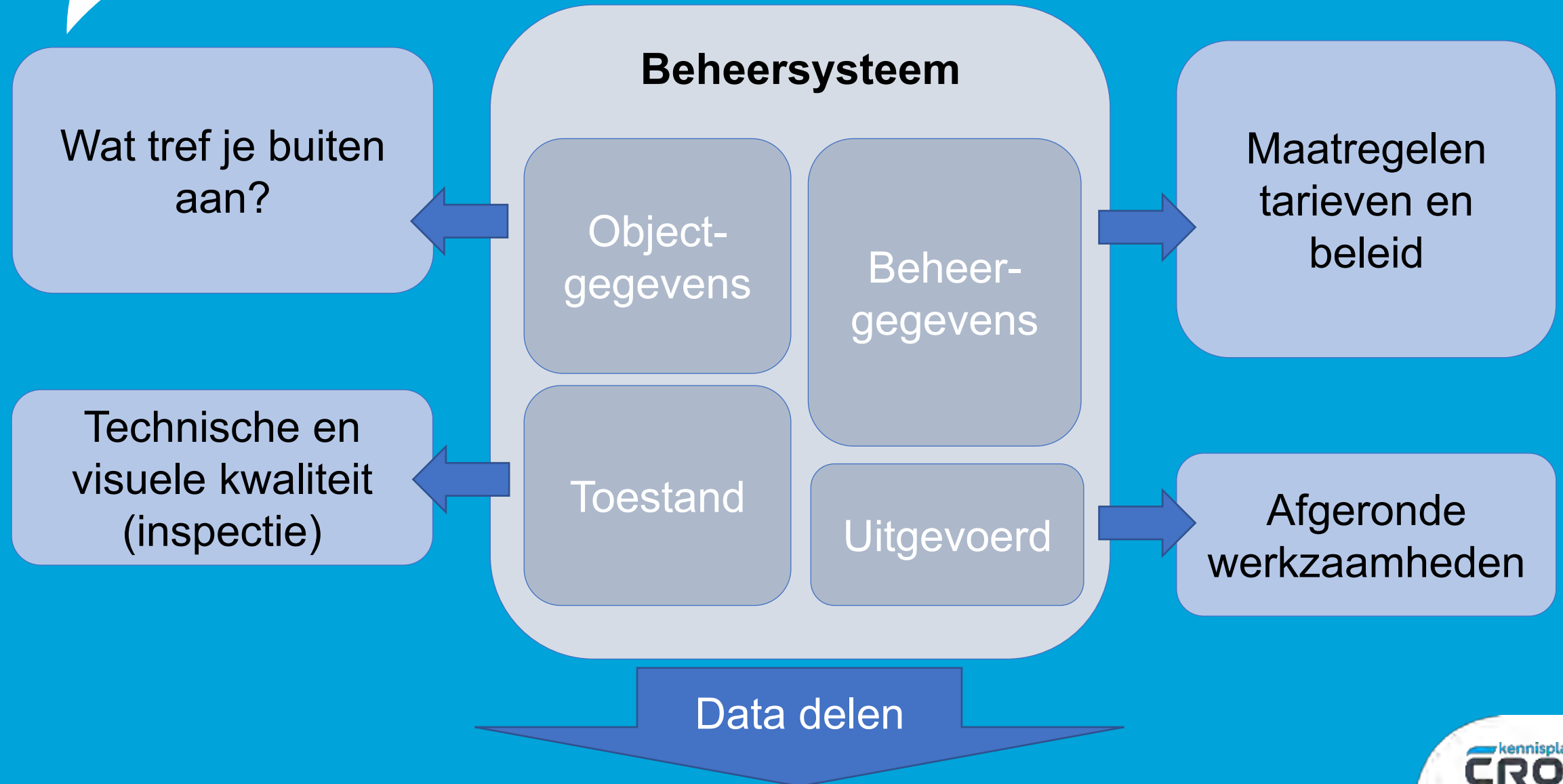

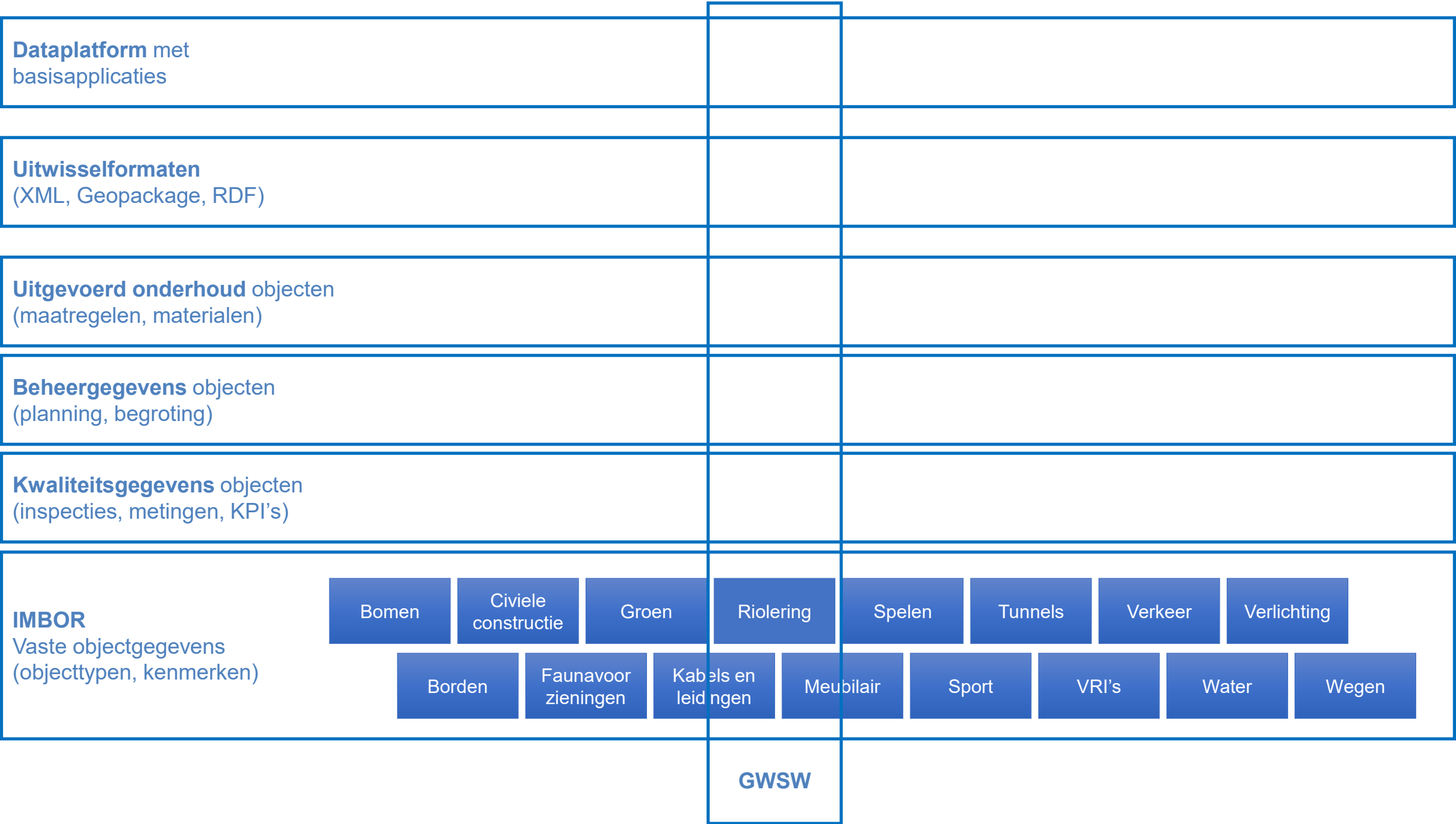
Informatiemodel Beheer Openbare Ruimte 2022

Klassen	Verschijningsvormen	Ecologie	Sport	IMBOR - IMGeo 2.2
Objecttypen	Activiteiten	Faunavoorzieningen	Tunnels	IMBOR - IMKL
Informatieobjecten	Materie	Groen	Vastgoed	IMBOR - GWSW
Topologische elementen	Termen en definities	Kabels en leidingen	Verkeer	IMBOR - NEN2767
Semantische relaties	Algemeen	Meubilair	Verkeersregelinstallaties	IMBOR - SOR
Attributen	Bomen	Riolering	Verlichting	Eenheden
Enumeratietypes	Borden	Sensoren	Water	Minimale datasets
Objecttypen - Attributen- Domeinwaarden	Civiele constructies	Spelen	Wegen	

BORIUS: STANDAARDEN VOOR ÁLLE ASSETMANAGEMENTDATA

Dataplatform met basisapplicaties									
Uitwisselformaten (XML, Geopackage, RDF)									
Uitgevoerd onderhoud objecten (maatregelen, materialen)									
Beheergegevens objecten (planning, begroting)									
Kwaliteitsgegevens objecten (inspecties, metingen, KPI's)									
IMBOR Vaste objectgegevens (objecttypen, kenmerken)	Bomen	Civiele constructie	Groen	Riolering	Spelen	Tunnels	Verkeer	Verlichting	
	Borden	Faunavorzieningen	Kabels en leidingen	Meubilair	Sport	VRI's	Water	Wegen	
www.crow.nl/BORius	GWSW gemalen			GWSW				GWSL	

Toekomstvisie

Efficiënte processen

- Assetmanagement en beheersystematieken
- Informatieprocessen
- Slimme applicaties

Data delen (CORE)

- Data bij de bron - eenmalige opslag, meervoudig gebruik
- Scheiden data en applicaties
- Federatief data delen via API's en kennisgraphs

Data standaarden (BORius)

- Complete set aan samenhangende standaarden voor assetmanagement (IMBOR, GWSW, NLCS, IMKL, NEN2767, BGT/IMGeo, SOR, PIM...)
- Linked Data standaarden (NEN2660, NEN3610, MIM) en processtandaarden (NEN19650)
- Data-deel-standaarden

Waarom niet eerder gelukt?

Gewenste veranderingen vragen **inzet en samenwerking** van assetmanagers, koepels en dienstverleners/leveranciers

Het volgende is nodig:

- **Collectief opdrachtgeverschap** door samenwerkende assetmanagement-organisaties, koepelorganisaties, BZK en I&W t.b.v. financiering en stimulering adoptie van BORius.
- **Inhoudelijke sturing** vanuit en commitment van assetmanagement-organisaties verantwoordelijk voor realisatie van geprognoseerde baten.
- **Collectief opdrachtnemerschap** door standaardisatie-organisaties t.b.v. ontwikkeling en beheer samenhangende standaarden.
- **Collectief commitment** van softwareleveranciers en dienstverleners (aannemers) om standaarden toe te passen.

Oproep aan alle overheden

Sluit u aan bij het CORE-initiatief

Nu nog veel Gemeenten, maar alle overheden zijn welkom!

Via

Willem Sosef, Gemeente Utrecht: willem.losef1@utrecht.nl

Harro Verhoeven, CROW: Harro.Verhoeven@crow.nl,

Websites

www.CROW.nl/IMBOR

www.CROW.nl/BORius

Dank voor jullie aandacht!

En veel plezier de rest van deze NCBOR congresdag!

